

Írta: R. Szabados Tamás

A MESTERSÉGES CSALÁD

A középkori japán nindzsák öröksége a mai pedagógiai gyakorlatban

A középkori Japán családi közösségekre épült. Minden családi alapon szerveződött, épp ezért a legnagyobb büntetés az volt, ha valakinek kihúzták a nevét a családi listáról. A kiközösítés egyet jelentett a halálos ítélettel, hiszen egyetlen faluközösségben se fogadtak be idegeneket. Akit elűztek a falujából, az többnyire megfagyott, vagy éhen halt.

Az egymást követő polgárháborúkban azonban rengeteg falu elpusztult, és emiatt sokan váltak földönfutóvá. Némelyek fölhúzódtak a hegyekbe, és új falvakat alapítottak. Mesterséges családokat alkottak, ahol szívesen befogadták a hontalanná vált embereket. Nem voltak földesuraik, ezért rákényszerültek, hogy megvédjék magukat. Kifejlesztettek egy végtelenül hatékony, gerilla-harcmodort, amit évszázadokkal később nindzsucunak neveztek el. A nindzsák törvényen-kívüliek voltak. Mivel egyedül önmagukra számíthattak, életüket a hatékonyság határozta meg. Mindenhez érteniük kellett: maguk termelték meg élelmiszerüket, építették házaikat, készítették szerszámaikat, ruházatukat. A nindzsák rendkívül sokoldalúak és nyitottak, hiszen ebben rejlik a túlélés kulcsa. Rákényszerültek a csapatmunkára. Megtanulták, hogy mindenki valamilyen területen jobb, mint a többi. Megtanulták, hogy a megfelelően szervezett csapatban az emberek képességei összeadódnak. A nindzsa családban minden ember érték. Például a női nindzsák, akik a gyengeségeiket előnnyé változtatva harcoltak, gyakran sokkal eredményesebbek voltak, mint a férfiak.

A nindzsa családot a sidosi (családfő) vezeti és szigorú hierarchia szerint épül fel. Mindenkinek megvan a maga feladata. A kezdők is kapnak feladatot, a magasabb rangúak pedig segítik őket. A régebbi családtagok két kezdőért felelnek. Igyekeznek zökkenőmentesebbé tenni beilleszkedésüket. Bármikor, bármilyen problémával fordulhatnak hozzájuk, beleértve magánéleti gondjaikat is. Tilos viszont a pletyka, vagy a többiek megítélése. Ha bárki úgy látja, hogy társa valamilyen téren segítségre szorul, akkor mellé áll, és támogatja őt, Minél magasabb rangot visel valaki, annál több kötelezettsége van, hiszen a mások által végzett feladatokra is ügyelnie kell. (Rendszeresen tartanak csendes edzéseket, ahol senki se szólalhat meg. így jobban odafigyelnek egymásra az emberek, és közben megtanulnak szavak nélkül kommunikálni. Az egymásra való odafigyelésre nevel az is, amikor a sidosi arra utasít valakit, hogy feltűnés nélkül hagyja ott a többieket, azután rákérdez, hol van az illető.)

A nindzsa család rendszeresen jár táborozni. Ilyenkor amellet, hogy megtanulnak nyomot olvasni, eső után tüzet gyújtani, hóban hangtalanul lopakodni, ismerkednek a meteorológia, a geológia, a csillagászat, a túlélés, az álcázás vagy a taktika tudományával, vagy épp a víz alatti harc fortélyait sajátítják el. A közös feladatok során még inkább megismerik egymást, és egybeforr a csapat. A táborozáskor maguk főznek és huszonnégy órás őrseget tartanak. Csak természetes élelmiszert visznek magukkal, és otthon hagynak minden elektronikai cikket, beleértve a kvarcórát és a mobiltelefont is. Ilyenkor még inkább rákényszerülnek, hogy önmagukkal és társaikkal foglalkozzanak. Lassanként gyökeret ver bennük a társaik és környezetük iránti felelősség. Közben megtanulják, hogy a civilizáció „kellékei” nélkül is lehet élni.

Ugyanezen okból a nindzsa család rendszeresen segít azoknak, akik önhibájukon kívül támogatásra szorulnak: gyerekeknek, öregeknek, stb. De mindig a család dönt abban, hogy kinek segítsen.

A nindzsa a természet gyermeke. A nindzsucu lényege az alkalmazkodás. Ehhez legalább olyan jól kell ismernie önmagát, mint környezetét. Ugyanakkor a nindzsa sosem hagyja, hogy a körülmények irányítsák. Gondosan elemzi a mindenkori helyzetet, előre látja a változás irányát. Éppen ezért képes önmaga maradni. Ha nem is irányítja, de legalább kontrollálja a történéseket. A nindzsucu önismeretre, kreativitásra, a környezet és a természet mélységes tiszteletére, figyelemre, elemzésre, hajlékonyságra, előítéletmentességre, a dogmák elvetésére, hatékonyságra, csapatmunkára és stratégiai gondolkodásra nevel.

Dave Jessie Holt négycsillagos nindzsa 28 éve foglalkozik nindzsucival. A legkiválóbb amerikai és japán mesterektől tanult. Többek között az FBI és az Amerikai Haditengerészet SEALS nevű elit alakulatának kiképzője volt, de tanította Jimmy Carter testőreit is. Budapesti iskolája két éves. Az egyik legkitűnőbb pedagógus, akivel valaha találkoztam. Olyan ember, aki a csapatépítés tudományának minden gyakorlati fortélyát ismeri. Az ő nindzsucuja nem harcművészet, hanem önkéntes alapon végzett, hatékony csapatmunka, ahol a győzelem a cél. Amerikai lévén reflexszinten liberális: a személyi szabadság, a véleménynyilvánítás szabadsága számára szent. Sose kényszerít senkit semmire. Nem büntet, hanem tanít és nevel. Mindenki annyit teljesít, amennyit akar és bír. De Dave Jessie Holt arra biztat, hogy mégse hagyjuk abba a feladatot, hanem még egy fekvőtámaszt, felülést, stb. végezzünk el. Azt vallja, hogy az emberek csak akkor dolgoznak jól, ha ők maguk akarják elérni a kitűzött célt. Lényegesnek tartja, hogy a feladatokat együtt, csapatként teljesítsék az emberek. Elmondása szerint az ilyen jellegű képzést hatékonyan alkalmazzák problémás gyerekek nevelésére az Egyesült Államokban. Vélhetőleg Magyarországon is segíthetne a családjukból kiszakadt gyerekeknek abban, hogy biztos érzelmi és közösségi háttérrel építsenek maguknak.